

VII. ROČNÍK STUDENTSKÉ VĚDECKÉ A ODBORNÉ ČINNOSTI (SVOČ) NA PF UK

Oponentský posudek

AUTOR SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Jan Géryk

NÁZEV SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Nechat Spravedlnosti šátek? Diskurz barvosleposti v USA a jeho kritika

OBOR: politologie a sociologie

POSUDEK VYPRACOVAL: JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.

-----

1. Hodnocení tématu z hlediska jeho aktuálnosti, praktické použitelnosti a teoretického významu

3/3

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Diskurz „barvosleposti“ neboli sporu, zda má být rasa rozhodujícím kritériem např. jako legitimní nárok na určitou afirmativní akci (přednostní přijetí na vysokou školu apod.), jenž je v USA zvlášť citlivý vzhledem k dlouhému období právní a následně právem uznané faktické nerovnosti, má význam i pro širší diskuse o významu rovnosti různých etnik a kultur v dnešní společnosti. Spíše než hledání konkrétních řešení je práce zaměřena na analýzu a strukturování aktuálních diskurzů, poukazuje na jejich myšlenková východiska a zařazení do sféry tzv. legitimní politiky.

2. Hodnocení pojetí práce (systematika, logická stavba, použité metody, prameny)

4/5

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Práce je členěna na pět kapitol, úvod a závěr. V úvodní části autor poukazuje na převážením neoliberalního diskurzu (předsudky založené nikoliv na rase, nýbrž na „individuální neschopnosti“ nebo příslušnosti ke „kultuře chudoby“). Druhá kapitola se věnuje odklonu vnímání rasy od etnického ke kulturnímu, které přesto dle některých názorů brání černošskému obyvatelstvu k plnému začlenění se do americké společnosti. V následujícím textu proto autor hledá přesvědčivé zdůvodnění pro afirmativní akce a nachází je u R. Dworkina. Je si však vědom nízké politické průchodnosti a nedostatečné efektivity těchto opatření, což je předmětem analýzy čtvrté kapitoly. Jako řešení v páté kapitole nabízí rozšíření veřejné sféry, aby nebyl diskurz o rasismu považován a priori za nelegitimní nebo vyloučený.

Autor téma zpracovává formou eseje a čerpá převážně z anglicky psané literatury, kterou doplňuje českými právně-filosofickými prameny.

3. Hodnocení formální stránky práce (jazyková úroveň, přehlednost, grafická úprava a technické zvládnutí textu)

4/4

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Práce je prostá zjevných gramatických chyb, napsaná čtivým jazykem, přehledně graficky upravena.

4. Hodnocení obsahové (věcné připomínky k textu, konfrontace s jinými možnými názory, celkové zvládnutí tématu, zhodnocení závěrů práce, do jaké míry mohou být předmětem diskuse při ústním kole)

6/8

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Práce prokazuje zvládnutí vybrané zahraniční literatury k tématu, jakož i široký filosofický rozhled autora. Určitým nedostatek je přidržování se obecné roviny, kdy autor sice rozebírá podstatu jednotlivých proudů diskurzu o barvosleposti a jejich střetů, avšak nekonfrontuje je s vývojem společenské situace. Například, v podstatě jediný autorem uznaný argument pro afirmativní akci se opírá o část knihy R. Dworkina Když se práva berou vážně a spočívá na utilitaristickém (snížení rasového napětí) a idealistickém (rovnější, tudíž spravedlivější společnost) základě. Originál knihy byl publikován v roce 1977 a současné průzkumy nenaznačují, že by pomocí afirmativní akce došlo ke snížení napětí nebo spravedlivější společnosti, místo toho se zvětšily rozdíly uvnitř etnických skupin. Naopak autoři knihy Rovnost a diskriminace (M. Bobek a další) upozorňují, že z typických argumentů pro existenci pozitivních opatření (náprava předchozích křivd, redistribuce statků, argument diverzitou a větší sociální soudržností) se jako nejvíce akceptovatelný ukázal argument diverzitou (srov. i S. Fredman: Antidiskriminační právo, s. 121 a n.). Autor jej v práci neuvádí, přestože podporuje jeho závěry a současně zůstává v rámci, který můžeme slovy autora označit jako dnešní politicky legitimní diskurz.

5. Stručně celkové hodnocení práce a celkový počet bodů¹

17/20

Závěrečný komentář:

Předložená práce výstižně shrnuje podstatu diskurzů o barvosleposti. Výše uvedené komentáře proto představují spíše návrhy na případné doplnění a rozpracování, pokud by se autor rozhodl svou studii publikovat.

Otázky k ústní obhajobě:

Autor na str. 11 přejímá tvrzení V. Bělohradského, že USA jsou multirasové, nikoliv multikulturní, což má mít za následek popírání kulturních specifik černošského obyvatelstva ve veřejném prostoru. Jsou pojmy multirasová a multikulturní společnost vzájemně vylučné? (S tím částečně souvisí poznámka, že v současné literatuře se lze setkat s konceptem „kulturních rasismů“, např. protimuslimské předsudky – S. Fredman, op. cit., s. 52-53).

Autor v závěru dospívá k potřebě rozšířit legitimní veřejný diskurz o rasové otázky. Nehrozí tím otevření Pandořiny skříňky s nechtěnými vedlejšími následky, zejména nárůst negativního vymezování se většinové společnosti vůči rasovým, resp. etnickým menšinám?

V Praze dne 18. 5. 2014

JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.
Oponent práce

---

¹ Celkový počet bodů je součtem bodů udělených v předchozích čtyřech kategoriích.